

A LATIN SZERTARTÁSÚ
RÓM. KATH. ELEMI NÉPISKOLÁKNÁL
ALKALMAZOTT
IGAZGATÓ-TANÍTÓK, TANÍTÓK, TANÍTÓNŐK,
GAZDASÁGI SZAKTANÍTÓK, SZAKTANÍTÓ-
NŐK ÉS KÁNTORTANÍTÓK
FEGYELMI SZABÁLYZATA

BUDAPEST
STEPHANEUM NYOMDA R. T.

1909.

Ára 50 fillér.

A latin szertartású római katolikus elemi népiskoláknál alkalmazott igazgató-tanítók, tanítók, tanítónők, gazdasági szaktanítók, szaktanítónők és kántortanítók

fegyelmi szabályzata.

I. FEJEZET.

A tanítók felelőssége és fegyelmi vétségei.

1. §. Jelen szabályzatnak a tanítókra nézve tett rendelkezései a r. kath. elemi népiskoláknak a címben felsorolt *összes alkalmazottjaira* szólnak.

2. §. A r. kath. elemi népiskoláknál alkalmazott anítók *fegyelmi felelősséggel* tartoznak hivatali állásukat, illetőleg kötelességeiket sértő cselekedeteikért vagy mulasztásaikért. (4. §.)

3. §. Fegyelmi felelősség rendszerint *csakis szolgálati viszonyban álló tanítót* terhel, annak időtartama alatt elkövetett cselekedeteiért vagy mulasztásaiért.

Jogérvényesen *lemondott*, vagy véglegesen *nyugdíjazott tanító* csakis a szolgálati viszony időtartama alatt elkövetett s még el nem évült (5. §.) vétségek miatt vonható fegyelmi felelősségre.

4. §. A r. kath. elemi népiskoláknál alkalmazott tanító *fegyelmi vétséget* követ el, ha:

a) a kath. egyház törvényeit vagy rendelkezéseit botrányt okozó módon megsérti, vagy épen erkölcstelen magaviseletet tanusít;

b) házassága megkötésénél a kath. egyház törvényeinek eleget nem tesz;

c) az iskolának kath. jellege ellen izgat;

d) a kath. egyház tanaival ellentétes tanokat hirdet;

e) államellenes cselekményt követ el; ilyennek tekintendő minden cselekmény, mely a magyar állam alkotmánya, nemzeti jellege, egysége, különállása, területi épsége, továbbá az állam nyelvének törvényben meghatározott alkalmazása, az állam cimere, jelvényei, vagy zászlaja ellen irányul;

f) valamely társadalmi osztály, nemzetiség, hitfelekezet, vagy a tulajdon és a szentesített törvények ellen izgat; törvény ellenére magán- vagy köztulajdonnak fölszításával ámit;

g) a törvény tilalma ellenére kivándorlási ügyekkel foglalkozik;

h) növendékeivel durván bánik;

i) fölöttes hatóságaival szemben engedetlen vagy durva módon tiszteletlen, vagy azok ellen izgat;

j) állomását a kitűzött időben el nem foglalja;

k) lemondásának elfogadása vagy tényleges nyugalomba helyezése előtt hivatalos működését önkényűleg megszünteti;

l) engedély nyerése nélkül szabadságidőt vesz, vagy engedélyezett szabadságidejének leteltével működését azonnal meg nem kezdi;

m) tanítói és nevelői kötelességeinek teljesítésében

vétkes mulasztást követ el, vagy azokkal ellenkezően cselekszik ;

n) kántortanítói működésében hanyagságot, vagy a kath. egyház szellemével ellenkező magaviseletet tanúsít ;

o) az államkormány vagy az egyházmegyei hatóság által eltiltott, illetőleg ez utóbbi által nem engedélyezett tankönyveket vagy tanszereket használ ;

p) a magyar nyelv tanítását elhanyagolja, vagy azt nem egyházmegyei hatósága által megszabott s a vallás- és közoktatásügyi miniszter által tudomásul vett módon és mértékben, vagy saját hihája és mulasztása miatt nem a kellő eredménnyel tanítja ;

q) figyelmeztetés dacára sem követi az egyházmegyei hatósága által kötelezőleg előírt tantervet ;

r) egyházmegyei hatósága engedélye nélkül bármi-féle hivatalt vagy mellékfoglalkozást vállal.

A fől sorolt fegyelmi vétségek egyaránt megtorlandók, történetek legyen azok akár az iskolában, akár az iskolán kívül, akár más állam területén, élő szóval, írásban, nyomtatvány vagy képes ábrázolat, tankönyv vagy taneszközök közreadása, avagy terjesztése által.

5. §. Az *a), c), d), e), f), g)* pontok alatt fől sorolt fegyelmi vétségek öt év alatt a *h), i), m), n)* pontok alattiak pedig két év alatt *elévülnek*. Ugyanennyi idő alatt évül el az imént említett pontok alatt fől sorolt vétségekre vonatkozó fegyelmi ítélet végrehajthatósága is.

Az elévülés határideje a fegyelmi vétség tárgyát képező cselekmény véghezvitelének, illetve a fegyelmi ítélet jogerőre emelkedésének napjától számítandó. Az elévülést megszakítja a fegyelmi ügyben, vagy ugyan-

azon cselekményen alapuló büntető ügyben a vádlott ellen irányuló bármely illetékes intézkedés vagy határozat.

6. §. A r. kath. elemi népiskoláknál alkalmazott tanító fegyelmi vizsgálat nélkül (13. §.) *elveszti állását:*

a) ha a kath. egyház kebeléből kilép;

b) ha magyar állampolgársága megszűnt;

c) ha őt a büntető bíróság jogerős ítélettel hivatalvesztésre vagy viselt állásának elvesztésére ítélte;

d) ha állásának elnyerésekor az ehhez szükséges kellékek igazolására bebizonyítottan hamis okmányokat használt;

e) ha állását végleg elhagyta.

7. §. *Vagyoni felelősséggel tartozik* a tanító a hivatalos minőségben átvett értékekben általa szándékosan vagy vétkes mulasztásból okozott károkért. Ezen felelőssége lemondásával vagy nyugdíjazásával sem szűnik meg.

II. FEJEZET.

A fegyelmi eljárás megindítása és megszüntetése.

8. §. A r. kath. elemi népiskoláknál alkalmazott tanítók fegyelmi ügyeit elsőfokon a főpásztor által e célra 3—5 tagból háromévenként újból alakított *fegyelmi tanács* útján, másodfokon pedig szentszéke útján azon egyházmegyei hatóság intézi el, amelynek joghatósági területén a vádolt tanító a fegyelmi eljárás megindításakor tényleges szolgálatban áll, illetőleg jog-

érvényes lemondása vagy végleges nyugdíjaztatása előtt működött.

Ha tényleges szolgálatban álló olyan tanító ellen indítandó meg a fegyelmi eljárás, aki időközben *más egyházmegye területén* nyert alkalmazást, azon egyházmegyei hatóság, amelynek joghatósági területén való szolgálata idejében a tanító a fegyelmi eljárásra okot szolgáltatott, az eljárás foganatosítása iránt megkeresi azon egyházmegyei hatóságot, amelynek joghatósági területén a tanító alkalmazva van.

A fegyelmi tanács tagjai közé a főpásztor tanítót is nevez ki; ugyanő nevezi ki a fegyelmi tanács elnökét is, tagjainak sorában pedig állásából kifolyólag helye van az egyházmegyei tanfelügyelőnek és egyházmegyei, illetőleg szentszéki ügyésznek vagy ezek helyettesének, de csakis a hozzászólás jogával, szavazati jog nélkül.

9. §. A fegyelmi eljárás *fegyelmi vizsgálat* elrendelésével indul meg, megszűnik pedig a fegyelmi ítéletnek (64., 70., 71. §-ok), vagy az eljárást megszüntető (14. §.) határozatnak jogerőre emelkedésével.

A fegyelmi vizsgálatot a 4. és 7. §-okban felsorolt vétségek alapján az iskolaszék, illetőleg a gondnok vagy az iskolaszék bármely tagja, vagy valamely növendék törvényes képviselője által írásban megokoltan tett *följelentésre* azon egyházmegyei hatóság rendelheti el, amelynek joghatósági területén való szolgálata idejében a tanító a fegyelmi eljárásra okot szolgáltatott. Névtelen följelentés csakis azon esetben vehető figyelembe, ha a benne foglalt vád valószínűsége iránt az egyházmegyei hatóság illetékes közegei útján tájékoztatást nyert.

Följelentés nélkül pedig *hivatalból* elrendelhető a fegyelmi vizsgálat:

a) az egyházmegyei hatóságnak közvetlenül, vagy hivatalos közegei útján tudomására jutott valamely cselekedet vagy mulasztás miatt;

b) a vádlott bűnösségét kimondó büntető bírósági ítélet alapján;

c) a tanító megokolt kérelmére, *önigazolás* céljából;

d) olyan tanító ellen, akinek alapfizetés vagy korpótlék kiegészítés címén bármilyen összegű államsegély van engedélyezve, a vallás- és közoktatásügyi *miniszternek* az 1907. évi XXVII. t.-c. 23. §-ának alapján való *fölhívására*, ennek vételétől számított 30 nap alatt a fegyelmi eljárás megindítandó és legfőlegb három hónap alatt befejezendő minden oly esetben, melyben az 1907. évi XXVII. t.-c. 22. §-a értelmében fegyelmi eljárásnak van helye.

Ha a fegyelmi eljárás bármely tanító ellen az 1907. évi XXVII. t.-c. 22. §-ának 1. a), e) pontjaiban felsorolt vétségek miatt indítatik meg, erről a vallás- és közoktatásügyi miniszter a fegyelmi eljárást elrendelő egyházmegyei hatóság által haladéktalanul értesítendő (1907. XXVII. t.-c. 24. §-a).

10. §. A tanító ellen emelt *vádat* a fegyelmi eljárást foganatosító egyházmegyei hatóság az illető *tanítóval* a kerületi tanfelügyelő útján írásban *közlő*, írásbeli *följelentés* esetében ennek másolatával, de a *följelentő* nevének elhallgatásával; ha pedig a fegyelmi eljárás *hivatalból* indított meg, az annak alapját képező fegyelmi vétségről, ugyancsak a kerületi tanfelügyelő útján,

értesíti az illető tanítót, fölszólítván őt, hogy az igazolását terjessze elő záros határidő alatt.

A *tanító igazoló jelentésének* beérkezése után az eljáró egyházmegyei hatóság a *fegyelmi tanács* javaslata alapján határoz a fegyelmi vizsgálat megtartása, vagy az eljárás megszüntetése iránt.

11. §. Ha a fegyelmi eljárás a vallás- és közoktatásügyi miniszter törvényszerű fölhívására lenne megindítandó (9. §. *d*), de az egyházmegyei hatóság annak *megindítását indokolatlannak tartja*, ez iránt azonnal előterjesztést tesz a miniszternek, a vizsgálat elrendelését pedig a miniszter elhatározásáig függőben tartja.

12. §. Ha a tanító oly fegyelmi vétséggel van vádolva, amely egyszersmind *büntetendő cselekmény is* (büntett, vétség vagy kihágás), akkor, ha a fegyelmi vétség oly természetű, hogy az a tanítónak állásától való elmozdítását tisztán fegyelmi szempontból is szükségessé teszi, a fegyelmi eljárás a bűnvádi eljárás tekintetbevétele nélkül megindítandó és befejezendő, azonban a kir. ügyészség vagy büntető eljárásra hivatott közigazgatási hatóság a tanító bűncselekményéről a fegyelmi eljárást elrendelő (8. §.) egyházmegyei hatóság által értesítendő.

Ha pedig a fegyelmi vétség büntetendő cselekmény ugyan, de az állásról való előmozdítást tisztán fegyelmi szempontból nem indokolja, az iratok a kir. ügyészséghez, vagy a büntető eljárásra hivatott közigazgatási hatósághoz azonnal átteendők, a további fegyelmi eljárás pedig a bűnügynek jogerős befejezéseig függőben tartandó.

A *bűnvádi eljárásnak* sem megindítása, sem pedig bárminő kimenetele nem akadályozza a fegyelmi eljárás megindítását és nem befolyásolja ennek menetét, ha a bűnvádi eljárás alá vont tények a fegyelmi vétség jelle- gével bírnak. Ha azonban a büntető bíróság a tanító bűnösségét kimondja, a fegyelmi eljárás okvetlenül el- rendelendő.

13. §. *Mellőzendő a fegyelmi eljárás*, ha a fegyelmi vétség elévült (5. §.). A fegyelmi *vizsgálat* pedig mellő- zendő a 6. §-ban felsorolt esetekben, valamint akkor is, ha a vádlott a fegyelmi vizsgálatot megelőző 8 na- pon belül olyan beismerő vallomást tesz, amelynek alapján a fegyelmi vizsgálatot foganatosító egyházmegyei hatóság a vizsgálatot mellőzhetőnek találja (27. §.).

Mindezen esetekben a fegyelmi tanács vizsgálat nélkül hozza meg ítéletét.

14. §. *Megszüntetendő a fegyelmi eljárás* :

- a) ha a tanító meghal;
- b) ha lemondását az egyházmegyei hatóság el- fogadja;

c) ha nyugdíjaztatás iránt való kérelmét a vallás- és közoktatásügyi miniszter teljesíti;

d) ha az eljárás alapját képező ok még a fegyelmi ítélet meghozatala előtt alaptalannak bizonyul;

e) ha a vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1907. évi XXVII. t.-c. 22. §-ának 1. a), e) pontjaiban felsorolt fegyelmi vétségek címén megindított fegyelmi eljárást az idézett törvénycikk 22. §-ának 2. pontjában megállapított útra a közigazgatási bizottsághoz tereli át.

15. §. Az egyházmegyei hatóságnak a fegyelmi el-

járást megszüntető *határozata közlendő* úgy az illető tanítóval, valamint az illetékes iskolaszékkal vagy gondnokkal és a följelentővel is.

Ha pedig a fegyelmi eljárás a vallás- és közoktatásügyi miniszter törvényszerű fölhívására (9. §. *d*) indítatott meg, a megszüntetés iránt neki előterjesztés teendő, a további eljárás pedig a miniszter elhatározásáig *függőben tartandó*.

III. FEJEZET.

Az állástól és fizetéstől való felfüggesztés.

16. §. Azon tanító, aki ellen fegyelmi vizsgálat rendeltetett el, ezzel egyidejűleg — vagy később is — a fegyelmi tanács indítványára a fegyelmi vizsgálatot foganatosító egyházmegyei hatóság által *állásától fölfüggeszthető*, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek az 1907. évi XXXII. t.-c. 23. és 24. §-ai értelmében nyilvánított kívánságára pedig *fölfüggesztendő*; valamint fölfüggesztendő akkor is, ha a tanító ellen büntett vagy hivatalvesztéssel is büntetendő vétség miatt bűnvádi eljárás indítatott meg, vagy ha ellene a büntető bíróság vád alá helyező vagy ezzel egyenlő hatályú jogerős határozatot hozott.

Indokolt a tanító fölfüggesztése:

a) ha a jelen szabályzat 4. §-ának *a)*, *b)*, *c)*, *d)*, *e)*, *o)*, *p)* pontjaiban felsorolt fegyelmi vétségek valamelyikének elkövetésével van vádolva;

b) ha a szolgálattételt indokolatlanul megtagadja, engedély nélkül és igazolatlanul nyolc napnál hosszabb

ideig távol marad, illetőleg engedélyezett szabadságidejét nyolc napnál hosszabb időre önkényesen és indokolatlanul meghosszabbítja;

c) ha állomásáról való elmozdítása fegyelmi ítélettel kimondatott, de ez jogerőre még nem emelkedett;

d) ha ellene jogérvényesen csőd nyitvatott, vagy ha gondnokság alá helyeztetett.

17. §. A *fölfüggesztő határozatot* az egyházmegyei hatóság a kerületi tanfelügyelő útján az illető tanítónak késedelem nélkül kézbesíteti s arról egyidejűleg az iskolaszéket, illetőleg gondnokot is értesíti.

18. §. A fölfüggesztés tartama alatt a tanító semmiféle *szolgálati teendőt nem végezhet*.

Ha a tanító *kántori teendők* alól is fölfüggesztetett és az illető iskolafönntartó iskoláinál a kántorságban elegendő jártasággal bíró más férfi-tanerő van alkalmazva, ez köteles a kántori teendőket is végezni az általa teljesített szolgálatokért esetenként járó díjak fejében.

19. §. Az állásától fölfüggesztett tanítót a fölfüggesztés tartama alatt összes állandó illetményeinek csak feléig, kivételes, méltánylandó körülmények fönnforgása mellett pedig kétharmadáig terjedhető *élelmezési díj* illeti meg, ami a fölfüggesztést elrendelő határozatban kimondandó.

20. §. Ha megszűnt vagy alaptalannak találtatott az ok, amely miatt a fölfüggesztés elrendeltetett, a tanító állásába és összes illetményeinek élvezetébe azonnal visszahelyezendő, *visszatartott illetményei* pedig nyomban kiadandók.

IV. FEJEZET.

Fegyelmi vizsgálat.

21. §. A *fegyelmi vizsgálatot* az egyházhatósági megbizott a törvényhatósági joggal fölrüházott és a rendezett tanácsú városoknál a polgármester, egyebütt pedig a járási főszolgabíró vagy ezek törvényes helyettesének közreműködésével végzi.

22. §. A fegyelmi vizsgálatot elrendelő, kellően megokolt *határozatot* az egyházmegyei hatóság a kerületi tanfelügyelő útján *kézbesített* az illető tanítónak, további eljárás végett pedig kiadja a vizsgálattal megbizott közegének s egyidejűleg megkeresi a város polgármesterét, illetőleg a járás főszolgabíróját a fegyelmi vizsgálatnál való közreműködés iránt.

A fegyelmi vizsgálatot elrendelő határozatban szabatosan meg kell jelölni azon cselekményt vagy mulasztást, amely a határozat rendelkező részében jelzett fegyelmi vétség tényálladékanak jelenségeit tünteti föl és föl kell sorolni azon körülményeket és gyanúokat, amelyek a vizsgálat során tisztázandók.

23. §. Az egyházhatósági megbizott a vizsgálat fogantatására vonatkozó utasítás és ügyiratok vétele után legkésőbb három héten belül, a közigazgatósági hatóság képviselőjének meghallgatásával, kitüzi a *fegyelmi vizsgálat helyét, napját és óráját* s erről legalább 8 nappal a kitűzött határidő előtt írásban értesíti az illetékes iskolaszéket vagy gondnokot s az illető tanítót is.

Az egyházhatósági megbizott egyidejűleg értesíti az

esetőlegesen följelentőt is a fegyelmi vizsgálat elrendeléséről, az iskolaszéket, illetőleg gondnokot pedig fölhívja a szükséges előintézkedések megtételére, különösen pedig arra, hogy úgy a vádló, mint a vádlott megnevezett tanuit és az esetőlegesen följelentőt a városi vagy községi előjáróság útján, vétjegy mellett, külön-külön idézze be a vizsgálatához.

24. §. Úgy a vádlott, mint az esetőlegesen följelentő ezen értesítés vételétől számított 5 napon belül az iskolaszéknél vagy gondnoknál *tanúkat jelenthetnek be*. Az ezen idő alatt be nem jelentett tanúk kihallgatását a bejelentők csakis az esetben kívánhatják, ha azok a vizsgálat helyszínén önként megjelentek.

Az egyházmegyén vagy az illető közigazgatási körleten kívül lakó, de a fegyelmi vizsgálatra fontossággal bíró tanú kihallgatása iránt az egyházmegyei hatóság, a szükséges adatok közlése mellett, az illetékes egyházmegyei vagy közigazgatási hatóságot keresi meg.

25. §. A *fegyelmi vizsgálat célja* az, hogy a vizsgálatot elrendelő határozatban jelzett fegyelmi vétségek keretébe eső körülményeket és gyanúkokokat tisztázza és a való tényeket tárgyilagosan megállapítsa. A vizsgálat a vádlott által védekezésül előterjesztett lényeges adatok beszerzésére is kiterjesztendő.

26. §. Ha a vizsgálat során oly körülmények vagy gyanúkok merülnek föl, amelyek miatt a tanító állásától esetőleg fölfüggesztendő s a gyanúkok beigazolást nyernek, a *fölfüggesztés* (16. §.) elrendelése iránt az egyházhatósági megbízott az egyházmegyei hatóság határozatát kikéri.

27. §. Ha a tanító a vizsgálatot megelőző 8 napon teljesen *beismerő vallomást tesz* írásban, akkor a vizsgálat megtartása fölfüggesztendő és a vallomás az összes iratokkal együtt az egyházmegyei hatósághoz fölterjesztendő, mely a fegyelmi tanács meghallgatásával határoz a vizsgálat mellőzése vagy megtartása fölött. (13. §.)

28. §. A fegyelmi *vizsgálat ott tartandó meg*, ahol a vádlott tanító működik. (8. §.)

Ha a vizsgálaton valamely *tanú kihallgatható nem volt*, de annak kihallgatásához akár a vád, akár a védelem ragaszkodik, az pótlólag 14 nap alatt az egyházhatósági megbízott lakóhelyén is kihallgatható, illetőleg kihallgatandó. Erről azonban mindazok értesítendők, akik a vizsgálatnál jelen lehetnek. (29. §.)

A vizsgálatra kitűzött időben és helyen az egyházhatósági megbízott mindenekelőtt *jegyzőkönyvvezetőt rendel ki* s megállapítja a vizsgálat szabályszerű kitűzését és az értesített, illetőleg megidézett egyének megjelenését vagy elmaradását.

A vádlottnak *igazolatlan elmaradása* a vizsgálat megtartását nem akadályozza. Igazolt a tanító elmaradása akkor, ha bejelenti, hogy jelen lenni kíván, de hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy betegsége miatt megjelenni képtelen, vagy elmaradását más fontos s elháríthatatlan okkal (pl. családjában előfordult súlyos betegség, haláleset stb.) igazolja. Ha a vizsgálat érdekében szükségesnek látszik, vagy a vádlott kívánja, betegség esetén lakásán is kihallgatható.

29. §. Az egyházhatósági megbízotton, a közigazgatási hatóság képviselőjén és a jegyzőkönyvvezetőn

kívül a vizsgálat egész tartama alatt *jelen lenni* jogosultak: az iskolaszéki elnök vagy megbízottja, a vádlott tanító és az eshetőleges följelentő is.

30. §. Az egyházhatósági megbízott *vezeti a vizsgálatot*, a vizsgálat vezetésében támogatja őt a közigazgatási hatóság képviselője (főszolgabíró, polgármester vagy helyettesük). *Ez gondoskodik a rend fönntartásáról* s ebből kifolyólag joga van a rendetlenkedőket vagy tiszteletlen magaviseletüket előzetes figyelmeztetés után 50 koronáig terjedő rendbüntetéssel sújtani, eshetőleg a hivatalos helyiségből kivezettetni.

31. §. A vizsgálatot vezető egyházhatósági megbízott, ha kéznél van a *följelentő*, akkor ezt még a vádlott kihallgatása előtt megkérdezi, vajjon írásban benyújtott följelentését fönntartja-e teljesen, avagy mily módosításokkal?

Ezután *kihallgatja a vádlott tanítót*, a felek által megnevezett vagy egyébként szükségesnek mutatkozó *tanúkat*, köztük a följelentőt is és megvizsgál minden körülményt és beszerez minden bizonyítékot, mely az ügy földerítésére és a való tények megállapítására alkalmas.

A *tanúk* netán szükséges *elővezettetése* és a szükséges bizonyítékok beszerzése iránt az egyházhatósági megbízott kérelmére a közigazgatási hatóság képviselője intézkedik s a körülményekhez képest rendbirságot is alkalmaz.

Az *iskolaszék*, illetőleg a gondnok a vádlott tanító egyéniségére és az ellene emelt vádra nézve a vizsgálatnál mindenkor meghallgatandó.

32. §. A *vádlott tanítótól* elsősorban megkérdezendő neve, kora, vallása, családi állapota, vagyoni helyzete s vajjon volt-e már fegyelmileg vagy a büntető bíróság által büntetve; ha igen, mikor és mi miatt?

Ezután fölolvassandó előtte a fegyelmi vizsgálatot elrendelő határozat rendelkező része és közlendő vele minden terhére rótt cselekmény vagy mulasztás; föl-hivandó továbbá, nyilatkozzék az iránt, hogy vétkesnek érzi-e magát a közölt fegyelmi vétségben, és hivatkozással ténybeli tanuira, föl-hivandó, hogy a tényállást összefüggőleg adja elő.

Csak ennek befejeztével intézhetnek hozzá az egyházhatósági megbízott és a közigazgatási hatóság képviselője a tények időbeli sorrendje és okbeli összefüggése szerint oly kérdéseket, amelyek a vádlott előadásának hézagait pótolni, eshetőleg ellenmondásait fölvilágosítani alkalmasak.

33. §. *Tanúk gyanánt kihallgatandók* mindazok, akikre a felek, köztük az eshetőlegesen följelentő is hivatkoznak, valamint azok is, akikről a föl-hivott tanúk valomása alapján föl lehet tenni, hogy fontossággal bíró ténykörülményekről közvetlen észleleten alapuló tudomásuk van. Az újabb tanúk kihallgatását, a közigazgatási hatóság képviselőjével egyetértőleg, az egyházhatósági megbízott rendelheti el.

Amennyiben oly körülmények tisztázandók, amelyek az iskolában vagy másutt kizárólag *növendékek* jelenlétében folytak le, ezekre nézve a gyermekek is kihallgatandók, de ez esetben mérlegelendő azok értelmi fejlettsége és a kihallgatásnak eshetőleg az iskolára való hatása.

34. A *tanúk kihallgatása* az egyházhatósági megbízott által megállapított sorrendben egyenként történik s az egyik kihallgatásnál más, még ki nem hallgatott tanú semmiesetre sem lehet jelen.

35. §. Arra nézve, hogy *tanúként ki hallgatandó ki* és ki nem, továbbá a megjelenni vagy vallomást tenni vonakodó tanúk ellenében a kényszerítő rendszabályok alkalmazására, a tanúk meghiteltetése esetében követhető eljárásra és a tanúkhöz intézendő általános kérdésekre nézve a m. kir. belügyminiszternek 1886. évi július hó 8-án 37.690. szám alatt kiadott és jelen szabályzathoz csatolt szabályrendeletre irányadó.

36. §. A *tanú* a hozzá intézett általános kérdések után *figyelmeztetendő*, hogy legjobb tudása és lelkiismerete szerint a tiszta és teljes valóságot vallja s hogy vallomását eshetőleg esküvel kell megerősítenie, továbbá, hogyha valótlanul vallana, a büntető-törvényekbe ütköző cselekményt követne el.

Fölhivandó azután, hogy mindazt, amit a bizonyítandó tényekre nézve tud, adja elő és csak ennek megtörténte után intézendők hozzá a vádlotthoz is intézhető kérdések. (32. §.)

A kihallgatás akként vezetendő, hogy a tanú mindarra nézve, amire vallomása szükséges, egyszerre legyen kihallgatva s minden esetben megállapítandó, vajjon vallomása közvetlen észleleten, tapasztalaton alapszik-e, avagy csak hallomásra támaszkodik.

37. §. A *vádlott tanítónak jogában áll* a kihallgatottakhoz, a vizsgálatot vezető egyházhatósági megbízott által eszközölt kihallgatások befejezése után, a ténykörül-

mények teljes tisztázása érdekében álló *kérdéseket intézni* az egyházhatósági megbízott útján.

Ha az ügyel semmi összefüggésben nem álló, vagy a feleletre útmutatást tartalmazó kérdés intéztnék a kihallgatandóhoz, vagy ha a kérdés és a felelet másnak becsületét szükség nélkül sértené vagy oly körülményre vonatkoznék, melynek bizonyítását a törvény kizárja, akkor a vizsgálatot vezető egyházhatósági megbízott a *kérdés föltevését, illetőleg a feleletadást megtiltja*.

A vádlott tanító minden tanú vallomására, ennek kihallgatása után, *megteheti észrevételeit*.

A kérdés és az erre adott felelet, az eshetőleges észrevételek, valamint azon körülmény, hogy a vizsgálatot vezető egyházhatósági megbízott a kérdés föltevését, avagy a feleletadást megtiltotta, az érdekeltek kívánságára a *jegyzőkönyvbe fölveendő*.

38. §. Ha a tanú az állam nyelvét nem tudja, *tolmács közvetítésével* anyanyelvén hallgatandó ki, vallomása azonban csakis magyar nyelven vehető a jegyzőkönyvbe.

39. §. Ha a vádlott tanító és valamely tanú vagy tanúk egymástól eltérőleg vallanak, az illetők *szembesíthetők*, aminek megtörténte a jegyzőkönyvbe fölveendő.

40. §. A vizsgálat folyamán kihallgatott *tanúk megeskete*se rendesen mellőzendő; de amennyiben a vizsgálat befejeztével — a vádlott tanítónak meghallgatása után — az egyházhatósági megbízott az ügy elbirálására döntő befolyással bíró körülményeknek megállapítása céljából a kihallgatott tanúk valamelyikének megesketését szükségesnek találja, a tanú meghiteltethető.

41. §. A vizsgálatról s a netán foganatosított helyszíni szemléről magyar nyelven *jegyzőkönyv vezetendő*; ebbe azonban a nyilatkozatoknak és tapasztalatoknak csak az ügyre vonatkozó lényeges részei és a kihallgatottaknak azokra vonatkozó érdemleges vallomásai, illetőleg kijelentései veendők föl.

A vádlott tanító által lényegesnek tartott kijelentések, illetőleg tapasztalatok mindenestre fölveendők, az általa beszolgáltatott bizonyító iratok pedig a jegyzőkönyvhöz csatolandók.

A jegyzőkönyvből ki kell annak tűnnie, hogy a vizsgálat lényeges alakításai miképen tartattak meg.

A vádlottnak a vizsgálat vezetése ellen ennek befejezése után netán támasztott kifogásai a jegyzőkönyvben kitüntetendők.

42. §. A *jegyzőkönyvet* az egyházhatóság megbízottján, a közigazgatási hatóság képviselőjén és a jegyzőkönyvvezetőn kívül a vádlott tanító is *aláírja*.

Az egyes tanúk s az eshetőlegesen följelentő, továbbá a netán igénybe vett tolmács csakis saját vallomásukat írják alá. Ezt megelőzőleg a tanúnak fölolvassandó saját vallomása és szükség esetén tartalma vele anyanyelvén hiven közlendő.

Írni nem tudó tanú kézjeggyel látja el vallomását, nevét pedig a jegyzőkönyvvezető írja melléje.

Ha a fősoroltak valamelyike az aláírást megtagadná, vonakodása és ennek oka a jegyzőkönyvbe röviden fölveendő.

43. §. Amennyiben a *vizsgálat* a vádlott igazolt betegsége, vagy más fontos ok, avagy elháríthatatlan

körülmény miatt *a kitűzött napon elmaradt*, az egyházhatósági megbizott, a közigazgatási hatóság képviselőjével egyetértőleg, a lehetőség szerint minél előbb újabb határidőt tűz ki. (23. §.)

Ha pedig a vizsgálat akár a kihallgatandók nagy száma, akár a megidézett tanúk meg nem jelenése vagy más fontos ok miatt *egyfolytában befejezhető nem volt*, az egyházhatósági megbizott a közigazgatási hatóság képviselőjével egyetértőleg a félbeszakított tárgyalásnak a helyszínen 8 napon belül való folytatására határnapot tűz ki, ezt az érdekeltekkel azonnal közli és intézkedik (23. §.) a még kihallgatandó tanúk megjelenése iránt. Ha valamely *tanú elővezettetése* válik szükségessé, aziránt ezúttal is a közigazgatási hatóság képviselője intézkedik. (31. §.)

A folytatólagos vizsgálat, valamint az illetékes fegyelmi hatóságok által eshetőleg elrendelt *pótló-vizsgálatot* is lehetőleg ugyanazok a vizsgálóbiztosok foganatosítják, akik a félbemaradt, illetőleg fő (első) vizsgálatot tartották.

44. §. Az egyházhatósági megbizott a *jegyzőkönyvet*, az ügyre vonatkozó összes iratokkal együtt, jelentés kíséretében a pótló-vizsgálat befejeztétől számított három nap alatt *beterjeszti* az egyházmegyei hatósághoz.

V. FEJEZET.

Fegyelmi bíráskodás.

45. §. Az egyházmegyei hatóság a bemutatott vizsgálati jegyzőkönyvet és a fegyelmi ügyre vonatkozó

összes iratokat további eljárás végett kiadja a fegyelmi tanács elnökének, ez pedig az *egyházmegyei*, illetőleg *szentszéki ügyésznek* vagy ezek helyettesének, aki 14 nap alatt a fegyelmi bíróság ülésében megokolt *indítványt tesz* a további eljárás abbahagyására, a vizsgálat kiegészítésére, a vádlott fölmentésére vagy vétkességére s ez utóbbi esetben a kiszabandó büntetés minőségére nézve is.

46. § A vádlott tanító fegyelmi ügyének a fegyelmi tanács előtt való tárgyalásához *védőt nevezhet meg* és ennek segítségét igénybe veheti. Védő lehet nem-ügyvéd is.

47. §. A fegyelmi eljárás alá vont *tanító* az ügyészi indítványról a fegyelmi tanács elnöke által írásban azonnal értesítendő. A vádlottnak vagy védőjének jogában áll ezen értesítés vételétől számított 8 nap alatt az indítványt és a vizsgálati iratokat az e célból megjelölt hivatalos helyiségben megtekinteni s azokból följegyzéseket eszközölni, eshetőleg azokat lemásolni és az ügyészi indítványra jelzett idő alatt a fegyelmi tanács elnökénél írásban benyújtandó *észrevételeket tenni*.

48. §. A fegyelmi tanács elnöke a vádlott tanító vagy ennek védője által benyújtott észrevételek kézhezvétele után, illetőleg a kitűzött 8 napi határidő lejártával, ha az ügyész a vizsgálat kiegészítését indítványozta, az összes ügyiratokat a *pótló-vizsgálat* foganatosítása végett az illető egyházhatósági megbízottnak, különben pedig az egyházmegyei *tanfelügyelőnek*, mint az ügy előadójának, legalább 8 nappal a tárgyalásra kitűzött határnap előtt, *tanulmányozás végett kiadja*.

A pótló-vizsgálat iratait az egyházhatósági meg-

bizott a pótló-vizsgálat befejezésétől számított három nap alatt, jelentés kíséretében, beterjeszti a fegyelmi tanács elnökéhez. (44. §.)

49. §. A *fegyelmi bíráskodást* is ugyanazon egyházmegyei hatóság fegyelmi tanácsa gyakorolja, mely a fegyelmi eljárást általában foganatosítja. (8. §.)

50. §. A *fegyelmi tárgyalást és tanácskozást* a fegyelmi tanács elnöke vezeti, aki annak megtartására sürgősen határidőt tűz ki s erről a fegyelmi tanács tagjait (8. §.), valamint a vádlott tanítót, illetőleg ha az észrevételeket ennek védője nyújtotta be, ezt is legalább 8 nappal előbb értesíti, a tárgyaláshoz és tanácskozáshoz pedig a tanács tagjai közül vagy ezeken kívül jegyzőkönyvvezetőt rendel ki.

A vádlott tanítónak, illetőleg védőjének vagy mindkettőjüknek *igazolatlan elmaradása* a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

51. §. Érvényes határozat- vagy ítélethozatalhoz a szavazattal bíró tagok (8. §.) *kétharmad részének jelenléte szükséges.*

52. §. A tanácskozásban és ítélethozatalban *nem vehet részt* a fegyelmi tanácsnak az a tagja:

a) aki a tanító ellen panaszt vagy vádat emelt, vagy vele pörben áll;

b) a vádlott neje, férje és jegyese; aki a vádlottnak vagy védőjének egyenes ágon rokona vagy sógora;

c) aki az ügyben mint vizsgálóbiztos járt el, vagy mint tanú ki volt hallgatva, amennyiben vallomása nem csupán hivatalos uton tudomására jutott tények előadásából áll.

53. §. A tárgyaláson az *előadói* tisztelet teljesítő egyházmegyei tanfelügyelő vagy helyettese ismerteti a fegyelmi vizsgálat elrendelésétől kezdve időrendben a fegyelmi eljárás eddigi lefolyását s a vizsgálati jegyzőkönyvre támaszkodva röviden, tömören előadja a tényállást, ismerteti a bizonyítékokat, ennek megtörténte után pedig az ügyész vagy helyettese megokolt *indítványt tesz* a fölmentésre vagy elítélésre, továbbá a büntetés fokára és alkalmazására.

Az ügyészi indítványra a vádlott tanító, vagy ha védőt nevezett meg, akkor helyette ez előszóval *előterjeszti védelmét*, melyre az ügyész válaszolhat s ez esetben a vádlott vagy védője viszont válaszolhat, de részük-ről több fölszólalásnak nincs helye.

54. §. A fegyelmi tanács tagjai az ügyészi indítvány és védelem előterjesztése után az ügy teljes tisztázása érdekében *kérdéseket intézhetnek* úgy az előadóhoz, mint az ügyészhez és a védelem képviselőjéhez.

55. §. Ezek után, ha pótló-vizsgálat megtartásának szüksége nem forog fön, a fegyelmi tanács visszavonul a fegyelmi ügy fölött való tanácskozásra és úgy a vizsgálat adatainak, mint az ügyészi indítványnak mérlegelése alapján a vádlott tanítót vagy *fölmenti*, vagy *vétkesnek mondja ki*; utóbbi esetben megszabja a büntetést is.

A fegyelmi tanács elhatározása nincs az ügyész indítványához kötve.

56. §. A vizsgálat eredményéhez és a fegyelmi vétség fokához képest a következő *fegyelmi büntetések* szabhatók ki, tekintet nélkül arra, hogy az elmarasztaltat a fegyelmi vétség tanítói vagy kántori minőségében terheli-e :

a) dorgálás;

b) pénzbürság, mely a tanító nyugdíjába beszámítható illetményeinek 10%-áig terjedhet; a pénzbürság az egyházmegyei hatóság által a Kath. Tanítók Országos Segélyalapjának javára fordítandó;

c) a korpótlék emelkedésének bizonyos időre való megvonása; a megvonás csak határozott időre szólhat, mely azonban két évnél hosszabb nem lehet. Ezen idő a fegyelmi ítélet jogerőre emelkedését követő polgári félévvel kezdődik és a korpótlék legközelebbi emelkedésére irányadó szolgálati évekbe be nem számítható;

d) az igazgatói megbízatás megvonása;

e) az állásról való elmozdítás;

f) az állásról való elmozdítással együtt eltiltás az ugyanazon egyházmegyében való nyilvános tanítói működéstől.

57. §. Ha a fegyelmi tanács bebizonyítottanak látja, hogy a vádlott cselekménye által anyagi kárt okozott, az ítéletben az ebből származó *vagyoni felelősséget* is kimondja, de a kár összegében való elmarasztalási bíró uton eszközözendő.

58. §. A fegyelmi ítéletben megállapítandók a fegyelmi eljárás és a fölfüggesztett tanító helyettesítésének *költségei* is, valamint kimondandó az is, hogy ki tartozik ezen költségeket viselni:

a) ha a tanító vétkesnek mondatott ki, akkor ő viseli az ítéletben megállapított költségeket, amelyek közigazgatási uton hajtandók be;

b) ha pedig fölmentetett és az egyházmegyei hatóság közegeinek kezdeményezésére indult meg a fegyelmi

eljárás, akkor a költségeket a fegyelmi eljárást elrendelő egyházmegye pénztára viseli; ha a vallás- és közoktatásügyi miniszter kívánságára (9. §. d), akkor az államkincstár, egyéb esetben pedig a följelentő viseli;

c) a költségeknek az elmarasztalt tanítón való behajthatatlansága esetén, ha a fegyelmi eljárás a vallás- és közoktatásügyi miniszter kívánságára indult meg, a költségek az államkincstárt, egyéb esetekben pedig az egyházmegyei pénztárt terhelik;

d) a védő költségei és díjai mindenkor az érdekelt tanítót terhelik és ezekkel senki más meg nem terhelhető.

59. §. Ha a tanító pénzbírságban, eljárási vagy helyettesítési költségekben vagy ezek egyikében marasztaltatott el, ezen költségeket a fegyelmi eljárást fogantató egyházmegyei hatóság rendeletére s a rendeletben megállapított módon a tanító fizetését kiszolgáltató közeg a *tanító fizetéséből levonni* és a rendeletben megnevezett helyre szállítani köteles. A tanító fizetését kiszolgáltató közeg ezen eljárásáért az iskola főntartója vagyoni felelősséggel tartozik.

60. §. Ha a vizsgálat azt deríti ki, hogy a följelentés *hamis vádakkal zaklatta* a tanítót, mivel ily esetben a büntetendő cselekmény ismérvei látszanak fönnforogni, a fegyelmi eljárást fogantató egyházmegyei hatóság a fölmentő határozatot, az ügyiratokkal együtt az illetékes kir. ügyésznek, saját hatáskörében leendő eljárás végett megküldi.

61. §. *Az ítéletnek tartalmaznia kell:*

a) az eljáró fegyelmi tanácsnak megnevezését, a tárgyalás, tanácskozás és ítélethozatal helyét és napját;

b) a vádlott nevét és személyes viszonyait (vallás, kor, családi állapot, volt-e fegyelmi büntetve, szolgálati idejének tartama);

c) a vádlott fölmentését, illetőleg elítéltetését s ez utóbbi esetben azt, hogy mily fegyelmi vétségben mondatott ki vétkesnek és mily büntetés szabott ki reája;

d) a fegyelmi eljárás költségeire vonatkozó rendelkezések (58., 59. §-ok);

e) a megokolást, mely a rendelkező résztől elkülönítendő.

62. §. A tárgyalásról, tanácskozásról és ítélethozásról magyar nyelven vezetett együttes *jegyzőkönyvet* az elnök és a jegyzőkönyvvezető *hitelesítik* aláírásukkal.

A jegyzőkönyvben fölemlítendő a tárgyalás stb. helye, napja és a jelenlévők nevei. Föltüntetendő továbbá az is, hogy az ítélet, a vádindítvány elfogadása vagy elvetése mellett, egyhangulag vagy szótöbbséggel hozatott-e?

63. §. Az elnök az ítéletet a lehető legrövidebb idő alatt kihirdeti és intézkedik, hogy az ítélet az egyházmegyei tanfelügyelőnek, valamint a vádlott tanítónak 8 nap alatt kiadassék, az eshetőleges följelentővel pedig közöltessék. Az elnök egyidejűleg írásban *jelentést tesz* egyházmegyei hatóságának a fegyelmi ügy miként történt lebonyolításáról.

VI. FEJEZET.

Fölebbezés és a fegyelmi eljárás újra fölvétele.

64. §. Az ítéletet, a tanítóval való közléstől számított 15 nap alatt fölebbezheti a fegyelmi eljárást foga-

natosító egyházmegye szentszékéhez úgy az elmarasztalt tanító, valamint az egyházmegyei vagy szentszéki ügyész és tanfelügyelő is. A *főlebbezés* a fegyelmi ügyben eljáró fegyelmi tanács elnökénél nyújtandó be, aki a beérkezett főlebbezést a fegyelmi ügyre vonatkozó összes ügyiratokkal fölszerelten a beérkezéstől számított 15 napon belül az egyházmegyei szentszék elnökéhez fölterjeszti s erről a főlebbezőt értesíti. Ha ezen 15 nap alatt főlebbezés nem adatik be, a fegyelmi tanács ítélete jogerőssé válik, kivéve a 71. §-ban említett eseteket.

65. §. Ha a szentszék *pótlóvizsgálatot* lát szükségesnek, ezt elrendeli, ennek a IV. fejezetben előírt módon való végrehajtására pedig utasítja lehetőleg ugyanazon egyházhatósági megbizottat, aki az első vizsgálatot vezette.

66. §. A fegyelmi biráskodáshoz szükséges ügyiratok beérkezése után és ezeknek alapján *másodfokulag a szentszék ítéli*.

67. §. A szentszék ítélkező ülésében csakis a szentszék tagjai *vesznek* részt, de azoknak kivételével, akik ugyanazon fegyelmi ügyben, az elsőfokú eljárásnál akár mint vizsgálóbiztos, akár mint a fegyelmi tanács tagjai működtek, vagy az 52. §-ban felsorolt érdekelték közé tartoznak.

68. §. A szentszék elnöke a szentszéki tagok egyikét a fegyelmi ügynek az ítélkező ülésben való ismeretető *előadásával és indítványtétellel* bizza meg.

Egyebekben ugyanazon eljárás követendő, mint az elsőfokú eljárásnál (56—62. §-ok).

69. §. A szentszék másodfokú *ítéletét* az elnök *közlí* az elsőfokú fegyelmi tanács elnökével s ennek útján a főlebbezővel s egyidejűleg írásban *jelentést* tesz egyházmegyei hatóságának a fegyelmi ügynek miként történt lebonyolításáról.

70. §. A másodfokú ítélettel ez a fegyelmi ügy erre az esetre vonatkozólag az egyházmegyei hatóság részéről végleges elintézését nyer.

71. §. Az elsőfokú ítélet, főlebbezés esetében pedig a másodfokú ítélet (64. §.) azonban, meghozatalától számított 15 nap alatt az egyházmegyei hatóság által a vallás- és közoktatásügyi *miniszterhez fölterjesztendő*:

a) ha a fegyelmi eljárás oly tanító ellen, akinek alapfizetés — vagy korpótlék — kiegészítés címén bármilyen összegű államsegély van engedélyezve, az 1907. évi XXVII. t.-c. 22. §-ában foglalt fegyelmi vétségek alapján a miniszter törvényszerű kívánságára (9. §.) indíttatott meg (1907 : XXVII. t.-c. 23. §-ának 3. és 4. bekezdése);

b) ha a bármily címen államsegélyt élvező tanító fegyelmi uton bármi okból állásáról való elmozdításra ítéltetett (1907. évi XXVII. t.-c. 23. §-ának 6. bekezdése);

c) ha a tanító ellen, tekintet nélkül arra, hogy van-e alapfizetésének vagy korpótlékának kiegészítésére államsegély engedélyezve, a fegyelmi eljárás az (1907. évi XXVII. t.-c. 22. §-ának 1. a), e) pontjaiban felsorolt fegyelmi vétségek alapján (9. §.) indíttatott meg (1907. évi XXVII. t.-c. 24. §-a).

Ha a miniszter a jelen §. b) pontja alatt említett

esetben a fölterjesztés vételétől számított egy hónapon belül, a c) pont alatt említett esetben pedig 15 napon belül nem nyilatkozik, az *ítélet végérvényes* és föltétlenül végrehajtandó.

72. §. Ha a fegyelmi eljárás olyan tanító ellen fogatosított, aki más egyházmegye joghatósági területén szolgáltatott okot a fegyelmi eljárásra (8. §.), a *végérvényessé vált ítéletet* az ügyben eljáró egyházmegyei hatóság tudomásvétel céljából *megküldi* a fegyelmi eljárást szorgalmazó egyházmegyei hatóságnak.

73. §. Elmarasztalás esetében az ítélet röviden bevezetendő az illető tanító *minősítvényi táblázatába* azon egyházmegyében, melynek joghatósági területén a tanító tényleg működik.

74. §. Az elmarasztalt tanító, a fegyelmi ítélet meghozatala, illetőleg a 71. §. a), b), c) pontjaiban felsorolt esetekben annak jogerőre emelkedése után egy éven belül a fegyelmi eljárásnak *újrafölvétel* iránt kérelmet nyújthat be, ha a fegyelmi ügy jogérvényes eldöntése után az ügy érdemére nézve döntő, újabb bizonyítékok birtokába jut, melyeket a lefolyt vizsgálat folyamában, önhibáján kívül nem használhatott föl.

Az újrafölvétel iránt való kérelem azon egyházmegyei hatóságnál nyújtandó be, amely az első fegyelmi eljárást elrendelte s ugyanez a hatóság határoz végérvényesen a kérelem fölött.

Újrafölvétel iránt való kérelemnek csak egyszer van helye.

Az újrafölvétel megengedése esetén az eljárásra nézve a főeljárásra megállapított szabályok irányadók.

Az újrafölvétel esetében való eljárás megindítása azonban a főeljárás folyamán hozott jogerős határozat végrehajtását nem akadályozza.

75. §. Jelen fegyelmi *szabályzat* 1908. évi július hó 1-én *lép érvénybe*.

Az ezen idő előtt *megindított fegyelmi eljárás*, amennyiben a fegyelmi vizsgálat már befejeztetett, az eddigi gyakorlat szerint, amennyiben pedig a fegyelmi vizsgálat még nem fejeztetett be, a jelen szabályzat rendelkezése értelmében folytatandó és fejezendő be.

A fegyelmi *vétségek minősítésére nézve* azonban az 1907. évi július hó 1-én életbe lépett u. a. évi XXVII. t.-c. rendelkezései irányadók.

76. §. A r. kath. elemi népiskoláknál alkalmazott *szerzetesrendi tanítók és tanítónők* az illető rend fegyelmi hatósága alatt állanak és ezáltal vonandók felelősségre azon netán fölmerülő fegyelmi vétségekért, amelyeket jelen szabályzat 4. §-a fölsorol. Az illető rend főnöke eljárásáról jelentést tesz az egyházmegye főpásztorának, széküresedés idején pedig káptalani helynökének.

Megállapította

a latin szertartású római katolikus püspöki kar

Budapesten, 1908. évi április hó 23-án tartott tanácskozmányában.

Toldalék jelen szabályzat 35. §-ához.

KIVONAT

a m. kir. belügyminiszter által a fegyelmi ügyekre vonatkozólag 37.690/1886. sz. alatt kiadott szabályrendeletből

1. §. Fegyelmi ügyekben a vizsgálatot teljesítő közeg rendeletére a tanú megjelenni és a hozzá intézett kérdésekre vallomást tenni köteles. Mint tanúk nem hallgathatók ki:

1. a papok arra nézve, ami nekik a gyónás alkalmával mondatott;

2. a köztisztviselők olyan körülményekre nézve, amelyek hivatali titkot képeznek, ha csak a titoktartás kötelessége alól illetékes felsőbb hatóságuk által föl nem mentettek;

3. azon személyek, akik testi vagy elmebeli fogyatkozások miatt, avagy más okoknál fogva arról, amit eszküvel kellene bizonyítaniok, saját érzékeik által biztos tudomást nem szerezhettek.

Nem kötelezhetők vallomástételre a fegyelmi eljárás alatt álló vádlottak:

a) házastárs vagy jegyese;

b) föl- vagy lemenő ágbeli összes rokonai és sógorai, továbbá oldalági rokonai és sógorai másodizig;

c) örökbefogadó vagy tápszülői, örökbefogadott vagy tápgyermekei, gyámoltja, gondnoka vagy gondnokoltja;

d) ügyvédje arra nézve, amit a fegyelmi vizsgálat tárgyát képező dolgokra vonatkozólag ügyvédi minőségben tudott meg.

Nem tartoznak egyes kérdésekre felelni azok, akik valamely egyes kérdésekre adandó felelet által becsületükben vagy vagyonukban sérelmet szenvednének; ezen eset fönnforgását a tanú esküvel is bizonyítani köteles. A tanuzás alól való fölmentés indokát képező ténynek vagy körülménynek előadására, vagy annak másképen való bebizonyítására azonban tanú a vizsgálatot teljesítő közeg által föl nem szólítható.

3. §. A megjelenni, vagy vallomást tenni vonakodó tanúval szemben rendszerint a vizsgálatot teljesítő közeg állapítja meg a büntetést.

A kiszabott büntetés ellen a határozat kihirdetésétől, illetve kézbesítésétől számított 8 nap alatt fokozatos felebbezésnek van helye.

4. §. A vizsgálatot vezető közeg, ha a fegyelmi ügy elbírálására döntő befolyással bíró körülményeknek megállapítása céljából szükségesnek találja, a tanút meghitelteti.

Az eskü meg nem engedhető azon tanúknak:

a) aki az esküvel bizonyítandó tény történetekor élte tizenkettedik, azon időpontban pedig, melyben az esküt leteendő lenne, tizenhatodik évét még be nem töltötte;

b) aki nyereségvágyból elkövetett valamely büntetendő cselekmény, avagy hamis tanuzás vagy hamis eskü miatt bűnösnek ítéltetett;

c) akire nézve adatokkal kitűnik, hogy vádlottal

oly ellenségeskedésben élt, mely az ezt terhelő vallomása hitelessége iránt aggályt ébreszthet;

d) aki vallomásából vagy a fegyelmi ügy kimeneteléből közvetlenül kárt, vagy hasznót várhat.

Mennyiben fogadhatók el tanúkul, illetőleg mennyiben eskethetők meg a tanúzás kötelezettsége alól fölmenthető, de vallomást tett tanúk és vádlottnak az 1. §. harmadik bekezdésének b) pontjában felsoroltakon kívüli rokonai, továbbá sógorai, vagy akik vádlottnak szolgálatában állanak, azt a körülmények szerint a vizsgálatot teljesítő közeg ítéli meg.

5. §. A vizsgálatot teljesítő közeg azon határozata ellen, mellyel valakit tanúvallomásra nem bocsát, továbbá valamely tanú meghittetését elrendeli vagy megtagadja, felelbezésnek helye nincs és az ilyen határozatok által netán szenvedett sérelmek orvoslása csak a fegyelmi ügy érdekében hozott határozat elleni felelbezésben kérelmezhető.

7. §. Az eskütétel alatt a jelenlevők állanak s az eskütevő tanú jobb kezét keblére téve, a vizsgálatot teljesítő közeg által előmondandó következő esküt teszi:

«Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy minden körülményre nézve, mi iránt megkérdeztettem, legjobb tudomásom és lelkiismeretem szerint a tiszta és teljes valóságot vallottam és semmit azokból, melyek a kérdésekre tartoznak és amelyekről tudomásom van, el nem hallgattam: Isten engem úgy segítjen!»

Azon tanú, aki az eskütételtől saját hitelvei szerint törvényesen föl van mentve, a fönntebb felsorolt alaki-

ságok megtartása mellett következő ünnepélyes bizonyosságot tesz:

«Én N. N. ünnepélyes bizonyosságot teszek arról, hogy minden körülményre nézve, mi iránt megkérdeztem, legjobb tudomásom és lelkiismeretem szerint a tiszta és teljes valóságot vallottam és semmit azokból, melyek a kérdésekre tartoznak és amelyekről tudomásom van, el nem hallgattam».

8. §. Mindenik tanúhoz hivatalból a következő általános kérdések intézendők:

1. Mi a vezeték- és keresztnév (mellék) neve?
 2. Hány éves?
 3. Minő vallású?
 4. Mi a vallása vagy foglalkozása?
 5. Rokonságban vagy sógorságban van-e vádlottal vagy panaszlóval és hányadikban?
 6. Nincs-e ellenségeskedésben a vádlóval vagy panaszlóval?
 7. Nem áll-e vádlottal vagy panaszlóval perben?
 8. Háramlik-e rá a fegyelmi eljárásból haszon vagy kár?
 9. Nem ígértetett-e vagy adatott valami a tanúknak a vallomásért és ha igen, ki által?
 10. Nem volt-e a tanú teendő vallomása iránt utasítva vagy arra rábeszélve és ha volt, ki által?
- Ha a tanú megeskettetik, ez a jegyzőkönyvben, hivatkozással arra, hogy az ezen szabályrendeletben foglalt rendelkezések megtartattak, külön megemlítendő.

2326/1909. tanügyi szám. A nagyméltóságú püspöki kar által a latin szertartású róm. kath. elemi népiskoláknál alkalmazott igazgató-tanítók, tanítók, tanítónők, gazdasági szaktanítók, szaktanítónők és kántortanítók részére 1908. évi április hó 23-án elfogadott ezen fegyelmi szabályzatot a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1907. évi XXVII. t.-c. 23. §-ának megfelelően 1909. évi március hó 22-én 37.177. szám alatt a szabályzat gyakorlati alkalmazásaival figyelembe vétetni kívánt alábbi észrevételek kíséretében tudomásul vette.

1. A 6. §. *d)* pontja úgy veendő, hogy az ott megjelölt vétség (csalás) csakis a perrendszerű bizonyíték, illetőleg jogerős ítélet után tekinthető bebizonyítotttnak. Ugyanezen §. *e)* pontjával összefüggőleg a szabályzatot életbeléptető köriratban tüzetesen megmagyarázandó, hogy mik az ismérvei annak, hogy a tanító állását végleg elhagyta.

2. A 8. §-t érintőleg a II. fokú fegyelmi ítélet érvényességéhez mindenkor az illető főpásztornak vagy helynökének aláírása szükséges.

3. A 9. §-ban ott felsoroltakon kívül bárkinek följelentésére indítható fegyelmi vizsgálat.

Ugyanezen szakasz *d)* pontjára nézve megjegyzendő, hogy a fegyelmi vizsgálatot az egyházhatóság saját hatáskörében is megindíthatja.

4. A 14. §. *b)* pontját illetőleg az esetben, ha a miniszter megkeresésére tétetett folyamatba az eljárás, a lemondás is csak az ő hozzájárulásával fogadható el.

5. A 16. §. *d)* pontja a gyakorlati alkalmazás során kapcsolatba hozandó a 6. §-al, mert aki csőd alatt áll és gondnokság alá helyeztetett, az köztisztviselő úgy sem lehet.

6. A 19. §-t illetőleg, ha a tanító államsegélyt élvez, az élelmezési díj elrendeléséről a miniszter azonnal értesítendő.

7. A 30. és 31. §§. utolsóelőtti bekezdésével összhangban akként értelmezendő, hogy a rendbüntetést csupán az eljáró közigazgatási közeg (hatóság) alkalmazhatja.

8. A 44. §. gyakorlati alkalmazása nemcsak a pót-vizsgálatra, hanem magára a vizsgálatra is áll.

9. Az 56. §. *b)* pontját illetőleg az államsegélyes tanítókra kiszabott pénzbírság az élvezett államsegély arányában az országos tanítói nyugdíjalap javára fordítandó.

10. Az 58. §-t illetőleg a helyettesítés költségei az államkincstárt csak annyiban terhelhetik, amennyiben és amilyen arányban járul hozzá az államkincstár a fölfüggesztett tanító államsegélyéhez.

